

TED ANKARA KOLEJİ VAKFI ÖZEL LİSESİ

ULUSLARARASI BAKALORYA PROGRAMI

A DERSİ UZUN TEZİ

“KENDİ HİKÂYESİYLE SINIRLANDIRILMIŞ BİREY”

Öğrencinin Adı: Yağmur

Öğrencinin Soyadı: ÇINAR

Danışman Öğretmen: Aslı KOÇ

Diploma Numarası: 001129-0107

Sözcük Sayısı: 3529

Araştırma Sorusu: Murat Gülsoy'un *Sevgilinin Geciken Ölümü* adlı yapıtında bireyin iç dünyası nasıl ele alınmıştır?

ÖZ (Abstract)

Uluslararası Bakalorya bitirme tezi olarak A dersi kapsamında hazırlanan bu çalışmada Murat Gülsoy'un *Sevgilinin Geciken Ölümü* adlı yapıtında odak figürün iç dünyasının değişimine neden olan durumlar ve bunların figürün iç dünyası üstündeki etkisi işlenmiştir. Bireylerin iç dünyası, psikolojik romanlarda sıkça işlenen bir konu olmasına rağmen bu yapıtta konuyu farklı kılan, kısıtlı bir zaman kurgusu içinde duyguların yoğun aktarımıdır.

Tezin giriş bölümünde araştırma sorusuna yer verilmiş, yapıtın kurgusu ile bireyin iç dünyası arasındaki bağlantı ve bunun okuyucuya aktarılışındaki teknikler ele alınmıştır. Tezin ikinci bölümünde ise bireyin iç dünyasına hakim olan duygular nedensellik bağlamında incelenmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde ise odak figürün içinde bulunduğu duygu durumunda kurtulma yolları hayale sığınma, arayış ve kabullenme şeklinde üç aşama olarak değerlendirilmiştir. Tezin sonuç bölümünde ise giriş bölümünde yer alan sorunun yanıtına yer verilmiştir. odak figürün yaşadığı olayla değişen yaşamına hakim olan mutsuzluğun onu kendini ve yaşamını değerlendirme sürecine ittiği ve bunun sonucunda olumsuz duygulardan arınarak yeniden şekillendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Sözcük Sayısı: 153

İÇİNDEKİLER

I. GİRİŞ.....	4
II. BİREYİN İÇİNDE BULUNDUĞU DUYGULAR	4
II.I. MUTSUZLUK.....	5
II.II. SORUMLULUK.....	7
II.III. YALNIZLIK.....	9
II.IV. ÇATIŞMA.....	9
III. BİREYİN İÇİNDE BULUNDUĞU DUYGU DURUMUNDAN UZAKLAŞMA	
YOLLARI	11
III.II. ARAYIŞ	13
III.III. KABULLENME	13
IV. SONUÇ	14
V. KAYNAKÇA	15

I. GİRİŞ

Bireyin iç dünyası, yaşadığı olaylar çevresinde şekillenir. Bu nedenle edebi yapıtlarda da bireyin duygu durumu ve yaşam algısı olaylar üzerinden okuyucuya aktarılır. Yazarın kurguladığı her olay figürün şekillenmesinde rol oynayan birer öğedir. Murat Gülsoy'un *Sevgilinin Geciken Ölümü* adlı yapıtında da yazar, odak figürün eşinin geçirdiği kaza sonucunda bitkisel hayata girmesi üzerinden bireyin iç dünyası ele alınmıştır.

Odak figürün yaşadığı olay, onun yaşam algısının değişmesine neden olmuştur. Yazar bu değişikliği okuyucuya aktarmak amacıyla yapıtını “Öncesinde” ve “Berzah” olmak üzere iki bölümden oluşturmuştur. Öncesinde bölümü, odak figürün eşiyle geçirdiği mutlu ve “sorunsuz” görünen zamanı içermektedir. “Berzah” bölümünde ise kazadan sonraki süreç anlatılmaktadır. Berzah, sözlük anlamı olarak “ölümle başlayıp yeniden dirilmeye kadar süren zaman dilimi” demektir. Odak figürün iç dünyası değerlendirildiğinde, yazarın bu adı seçmesinin nedeni de ortaya çıkmaktadır. Bu bölümde, odak figürün eşinin bitkisel hayata girmesiyle birlikte yaşamdan koptuğu görülür. Ancak sonrasında hayale sığınarak kendini tanıma süreci geçirmiştir. Geçmişte yaşadıklarını ve duygularını gözden geçirdikten sonra gerçeği kabullenmiş ve yeni bir yaşama başlama kararı almıştır.

Bu çalışmada öncelikle odak figürün duygu durumu nedensellik bağlamında değerlendirilmiştir. Mutsuzluk başta olmak üzere, eşinin bakımını üstlenmenin getirdiği sorumluluk duygusu ve yaşamdan soyutlanmasından kaynaklanan yalnızlık ve uyum sağlama çabasını beraberinde getiren iç çatışma, odak figürün yaşadığı duygular olarak ele alınmıştır. Sonrasında odak figürün bu duygu durumunda kurtulma yolları üzerinde durulmuş, bu süreçte geçirdiği aşamalar; hayale sığınma, arayış ve kabullenme şeklinde incelenmiştir.

II. BİREYİN İÇİNDE BULUNDUĞU DUYGULAR

Bir bireyin yaşadıklarını derinlemesine anlayabilmek, duygularını hissetmek empati kurabilmekle sağlanabilir ve bunun için de onun bakış açısından bakabilmek gerekir. Murat Gülsoy'un *Sevgilinin Geciken Ölümü* adlı yapıtında odak figür Cem'in bir gün boyunca içinde bulunduğu duygu durumu, geriye dönüş ve leitmotive teknikleri ile okuyucuya aktarılmıştır. Kitap boyunca anlatılan yoğun duygular, çatışmalar, hayale sığınma gibi olaylar Cem'in tüm kitabı kapsayan iç dünyasını yansıtan ve okuyucunun odak figürün duygularını özümseyebilmesi için önemli kaynaklardır.

II.I. MUTSUZLUK

Sevgilinin Geciken Ölümü adlı yapıtın kurgusuna hâkim olan temel duygu mutsuzluktur. Yapıtta yer alan olayların yarattığı bu duygu durumunun özellikle Cem üzerinde hâkim olduğu görülmektedir. Yapıtta odak figür Cem’i mutsuzluğa sürükleyen birçok neden olsa da temelde yatan neden, eşi Serap’ın geçirdiği kaza sonucunda bitkisel hayata girmesidir. Serap’ı hastaneye yatırmayı reddederek bakımını üstlenmesiyle yaşamını eşine göre şekillendirmek zorunda kalan Cem, bu sürecin başında eşinin iyileşeceğine dair bir umut taşımaktadır. Ancak zaman içerisinde günlük yaşamdan uzak kalmak, rutine bağlı yaşamak onu mutsuzluğa ve umutsuzluğa itmiştir.

Yapıtta Serap’ın geçirdiği kaza ve kaza sonrasında Cem’in değişen yaşamı geriye dönüş tekniğiyle anlatılmıştır. Bu sayede odak figürün içinde bulunduğu duygu durumunun zaman içerisinde gösterdiği değişim okuyucuya daha iyi aktarılmıştır. Kazadan önce oldukça mutlu bir yaşam sürdürdükleri görülmektedir: “*Sarılmışlardı. Bacaklarını Cem’in beline dolamıştı.*” (Gülsoy, 13) Geriye dönüş tekniğiyle verilen bu anı, kaza öncesinde oldukça mutlu olduklarını ve birbirlerini çok sevdiklerini göstermektedir.

Yapıtta kazadan önceki yaşantıya ait anıların verilmesi, odak figürün yaşadığı duygu çatışmasının nedensellik bağlamında yorumlanabilmesini sağlamaktadır. Geriye dönüş tekniğinin kullanıldığı bölümlerin çoğunda Cem’in bulunduğu zamanla geçmiş karşılaştırması yaparak farkındalık kazandığı ama aynı zamanda eski mutluluğu özlediği için mutsuz olduğu görülür. Kazandığı önemli farkındalıklardan biri, Serap’ın gizemli bir şekilde gülümseyerek insanların birbirlerini sevmelerinin aldatmayacakları anlamına gelmediğini söylemesinden sonra görülür. Bu ifadeden sonra Cem’in aklında oluşan soru işaretleri, konuşmanın ilerleyen bölümlerinde ikisinin de itiraflarına dönüşür. Cem, Serap’ın iş arkadaşı Erkan’dan hoşlandığını öğrenirken bu durum kendisinin de stajyeri Aslı’ya olan hislerini fark etmesini ve kabullenmesini sağlar. “*Daha önce hiç kafa yormadığı ilişkileri hakkında şimdi önemli tespitleri vardı.*” (Gülsoy, 58) Yani odak figür, kaza sonrasında geçmişe sıklıkla dönerek bir öz değerlendirme yapmış, kendini daha iyi tanımaya başlamıştır.

Yapıtın “Öncesinde” bölümünde odak figürün Serap ile yaşadıkları yer almaktadır. Bu süreçte yaşarken fark edemediği birçok şeyi kaza sonrasındaki süreçte anlamlandırmış, bu da onun duygu karmaşası yaşamasına neden olmuştur. Uzun süredir görmediği stajyeri Aslı’yla ilgili hatırladığı bir anı onun bu duygu durumunun kanıtı olarak yapıtta yer almaktadır: “*Aslı*

kayığın burun kısmına uzanmıştı... Kumsalda uzanmış kitap okuyan Serap'ın silueti gittikçe küçülüyor, bulanıklaşıyordu.” (Gülsoy, 13) Aslı'yı bu şekilde hatırlamak onu rahatsız etmiş, eşine ihanet ettiğini düşünerek mutsuz olmasına neden olmuştur.

Yapıtta umutsuzluk ve mutsuzluk duygularının birbiriyle bağlantılı olarak kullanıldığı görülmektedir. Cem, hayatına devam etmeye çalışıp aynı zamanda Serap'la ilgilenirken umudunu korumaya çalıştığı dikkati çekmektedir. Ancak yapıtın ikinci bölümünde “berzah” olarak adlandırılan kazadan sonraki süreçte odak figürün bir yandan da geçmişi düşünerek eski mutluluğunu hatırlaması umudunu yitirmesine neden olmuştur: “*Dünya korkunç bir yer... Hisar'da sabah kahvaltısı, günlerden pazar, yıllardan mutluluk. Şimdi: Serap'ın altını ıslak bezle güzelce siliyordu.” (Gülsoy, 17)* Sabırla eşinin hayatını dönmesini beklediği günlerde hatırladığı bu anılar onun geçmiş ve şimdiki zaman karşılaştırması yapmasına ve umudunu kaybetmesine yol açmıştır.

Mutsuzluk, yapıtta odak figürün “seçtiği” bir duygu durumu olarak yer almaktadır. Çünkü Serap'ın içinde bulunduğu durumdan dolayı kendini mutsuz olmak zorunda hissetmiş, bunun için kötü anılarını hatırlamaya çalışmıştır: “*Cem kafasının içinde bu geceyi baştan sonra yaşarken şimdi iki farklı düzeyde acı çekiyordu. Birincisi, Serap ölüm döşeğinde can çekişirken(Cem özellikle kendisini en çok üzecek sözcükleri seçerek düşünüyordu) o burada oturmuş en kötü anılarını hatırlıyordu. Bunun nedeni belliydi. Kendini korumaya çalışıyordu. Serap'ın ölümünden sonra ortaya çıkacak boşluğu şimdiden küçültmenin bir yolu bu.” (Gülsoy, 31)* Alıntıda da görüldüğü üzere odak figürün geçmişte yaşadığı kötü anıları hatırlayarak mutsuz olmak istemesindeki amaç, Serap'ın ölümünden sonra hissedeceği boşluğu kapatmaya çalışarak kendini buna hazırlamaktır.

Yapıtta odak figürün içinde bulunduğu mutsuzluğun çevresiyle olan ilişkilerini de etkilediği görülür. İyi bir gazeteci olan ve meslek yaşamında sağlıklı ilişkiler kurmuş biri olarak kurgulanan Cem, değişen yaşamıyla birlikte yalnız kalmış, mesleğini devam ettirememiştir. Bunun yanı sıra, özel hayatında da kendine zaman ayırmaması sonucunda hobilerini bırakmak kendini verimsiz hissetmesine neden olmuştur. Bu süreçte onu günlük yaşamına dönmesi ve çalışması konusunda arkadaşlarının ikna etmeye çalışması, çevresince sevilen biri olduğunun göstergesidir. “*Sen çok iyi bir gazetecisin Cem kardeş. Senin gibilere çok ihtiyaç var. Her gün karşılaştığım tipleri bir görsen...” (Gülsoy, 177)* Ancak odak figür, kendini dış dünyaya kapatarak mutsuzluğa odaklanmayı tercih etmiştir.

II.II. SORUMLULUK

Yapıtta odak figürün kazadan sonra taşıdığı sorumluluk duygusunun onu zaman içerisinde mutsuzluğa sürüklediği görülmektedir. Serap'ın bakımı üzerine kurduğu yaşamında amaçladığı tek şey, Serap'ın içinde bulunduğu bitkisel yaşamını arınık, rahat ve güvenli geçirmesini sağlamaktır. Bunun üzerine kurulu rutin bir yaşam sürmek, odak figürün kazadan sonra ortaya çıkan mutsuzluğunun sürekli olmasına, içinde bulunduğu ruh halinden sıyrılamamasına neden olmuştur.

Odak figürün kazadan sonra değişen yaşamıyla birlikte ortaya çıkan sorumluluk duygusu, zamanla yaşama amacı haline geldiği görülmektedir. Bitkisel yaşamda olmak gibi ciddi bir durumda olan eşine bakan Cem'in sorumluluk duygusu sayesinde bu yükü başa çıktığı dikkati çekmektedir. Kazaya kadar bitkisel hayat hakkında bilgisi olmadığı için kendini konunun yabancıları gibi hissetmiş ve ilk olarak eşinin durumunu derinlemesine anlayabilmek için hem doktorundan kendi anlayabileceği düzeyde bilgiler almış hem de hastalık hakkında araştırma yapıp kendi çabalarıyla süreci anlamaya çalışmıştır: *“Cem tüm teknik ayrıntıları bir araştırmacı titizliği ile not ediyor ve bu teknolojiler üzerine araştırmalarını sürdürüyordu.”* (Gülsoy, 23) Zaman içinde sadece hastalık hakkında bilgi edinmekle kalmamış, tedavi yöntemlerini ve bu konudaki teknolojik gelişmeleri de takip etmeye başlamıştır. Böylelikle yaşamını sadece Serap'ın hastalığına ve bakımına adanmış duruma gelmiştir. Bu aynı zamanda Serap'ın iyileşeceğine dair umut beslediğinin de göstergesidir.

Odak figürün benimsediği sorumluluk duygusu sadece hastalık ve tedavi yöntemleri hakkında bilgi edinmeyle kalmamıştır. Cem, eşi için en sağlıklı ve uygun ortamı sağlamak için en küçük detaya dahi dikkat etmiştir. Serap'ın evde bakıma uygun hale gelmesi sonucunda Cem, bir hastane odasını andıran ortamda ona kendi başına bakmaya başlamıştır. Saat saat ayarlanmış bir plan üstünden hayatını sürdürmesi, sorumluluk bilincinin oldukça güçlü olduğunun kanıtı olarak yapıtta yer almaktadır. Odak figürün bu süreçte en çok dikkat ettiği şeylerden biri Serap'a müzik terapisi uygulaması ve kitap okumasıdır. Araştırmaları sonucunda müziğin ve sesli okumanın hastaların tedavisinde olumlu rol oynadığını öğrenen Cem, her gün bu terapiyi uygulamış ve onunla konuşmanın bile yararlı olacağını düşünmüştür: *“Cem ilk günlerin şokunu atlattıktan sonra Serap'ın durumunu yaşamının merkezine koymuştu. Koma ve bitkisel hayat hastaları üzerine araştırma yapmış, erişebileceği tüm bilgileri okumuştur.”* (Gülsoy, 21) Kendini yoğun bakım hemşiresi gibi hissetmeye başlayan Cem, zamanla hasta bakımını en ince ayrıntısına kadar bilir hale gelmiştir.

Odak figürün sahip olduğu sorumluluk duygusu, kendisini kısıtlamasına ve yaşamdan kopmasına neden olmuştur. Bu süreçte tüm gereksinimlerini planlamış, dış fırçalamaktan çay molası vermeye kadar her türlü kişisel aktivitesini kısıtlı zamanda yapmak zorunda kalmıştır. Yazar, odak figürün kendine ayırdığı zamanın bir gün içerisinde sadece üç saat olduğuna dikkat çekmiş, böylelikle onun duygu durumunun okuyucu tarafından empati kurularak daha iyi anlaşılmasını sağlamıştır.

Yapıtta sorumluluk duygusunun beraberinde mutsuzluğu da getirdiği görülmektedir. Odak figürün tüm zamanını eşinin sağlığı için harcaması ve kendini bu süreçte önemsememesi zamanla mutsuz olmasına yol açmıştır: *“Onları heyecanlandırarak tek şey Cem’in fotoğraf makinesini alıp yollara düşmesiydi. Serap’ı burada nefes alıp veren bir et parçası olarak bırakıp... Bunu yapamazdı.” (Gülsoy, 61)* Cem de yaşamak, benliğini unutmamak için eski alışkanlarını sürdürmek istemiş ve bunun için tutkusu olan özel haber arşivini genişletmeye devam etme kararı almıştır. Ancak tüm zamanını evde geçirmesi, işinin gereklerini yerine getirmesini engel olmaktadır. Ayrıca Serap’ı işi nedeniyle ihmal edeceğini düşünerek bu kararından vazgeçmiştir: *“Serap’ın durumunu yaşamının merkezine koymuştu.” (Gülsoy, 21)* Serap’a karşı olan sorumluluk duygusunun diğer sorumluluklarının önüne geçmesi onun mutsuz bir birey haline neden olmuştur. *“Her şey bol geliyordu artık Cem’e. Günden güne zayıflıyordu. Ben de burada eriyip gidiyorum işte, diye mırıldandı.” (Gülsoy, 99)*

Yapıtta odak figürün iş yaşamı dışında aşk ve arkadaşlığı da taşıdığı sorumluluktan dolayı göz ardı ettiği görülmektedir. Stajyeri Aslı’dan gelen mektup, odak figürün bulunduğu duygu durumundan uzaklaşmasına neden olsa da sorumluluğunu yerine getirmesini engellememiştir: *“Cem saatine baktı. Serap’ın dinlenmesi gerekiyordu.” (Gülsoy, 152)* Yapıtta odak figürün iç çatışma yaşamasının nedenlerinden biri olarak yer alan Aslı, sorumluluklarını göz ardı etmesine neden olamamıştır.

Sorumluluk duygusu, yapıtta odak figürün yaşamını bu doğrultuda değiştirmesi gerektiğini düşündüğü bir duygu olarak ele alınmıştır. Kendi yaşamını göz ardı etmesine neden olduğu için beraberinde mutsuzluğu da getirmiştir. Serap’ın bakımını üstlenmesiyle birlikte tüm gününü bu şekilde geçirmeyi “tercih eden” odak figür bu sorumluluğun getirdiği mutsuzluk ve yalnızlığı da seçmiştir.

II.III. YALNIZLIK

Yapıtta ön plana çıkan duygulardan biri de yalnızlıktır. Kazadan sonra eşinin tüm sorumluluğunu taşıyarak kendini yaşamdan soyutlayan odak figürün yaşadığı yalnızlık, zaman içerisinde onu rahatsız eden ve açmaza sürükleyen bir duygu haline gelmiştir.

Yalnızlık, yapıtta iki şekilde ele alınmıştır. Bunlardan ilki, kazadan sonra çevrelerindeki herkesin uzaklaşmayı tercih etmesinden kaynaklanan “zorunlu” bir yalnızlıktır: *“Eve kim gelirse gelsin taşkın bir heyecanla ağırlamaya çalışıyordu. Ölümün kıyısındaki bir hastanın evine gelirken hepsinin ayakları geri geri gidiyor, bu yüzden konuklarının kasvetli bir ortamla karşılaşmalarını için elinden geleni yapıyordu... Gamze kalsın diye gözünün içine bakıyor. İki kadeh bir şeyler içmeye çok ihtiyacı var.”* (Gülsoy, 18) Odak figür, bu süreçte acısını paylaşacak kişilere gereksinim duymuş, ancak kimseden yakınlık görememiştir.

Yapıtta yalnızlık, aynı zamanda odak figürün tercih ettiği bir duygu olarak da yer almıştır. Bu süreçte güçlü olduğunu göstermek için kimseyi aramaması ve Serap’a odaklı bir yaşam sürmesinden dolayı iş yaşamından uzak kalmayı tercih etmesi yalnızlığın odak figürün kendi tercihi olduğu düşüncesini de beraberinde getirmektedir. Ayrıca kazayla birlikte değişen yeni yaşamına ayak uydurmak istemesi, yalnızlığı kabullenmesini de gerektirmektedir: *“Başlangıçta sık sık kapısını aşındıran tüm dostlar ve akrabalar çoktan unutmuşlardı Serap’ı.”* (Gülsoy, 33) Arkadaşıyla telefonda konuşması sırasında ne zaman isterse uğrayabileceğini belirtilmesinden sonra zayıflığını gösterdiğini düşünerek kendini sorgulaması, kendini güçlü göstermeye çalıştığının göstergesidir.

II.IV. ÇATIŞMA

Yazar, oluşturduğu kurguda kaza olayının öncesi ve sonrasını karşıtlık içerisinde vermiştir. Bu karşıtlık odak figürün yaşamı ve bu yaşam doğrultusunda değişen duygu durumu üzerinden ele alınmıştır. Odak figürün yaşamındaki ani değişim onun yeni hayatına uyum sağlama sürecinde iç çatışma yaşamasına neden olmuştur.

Odak figürün yaşamının beklenmeyen bir olayla değişmesi, onun uyum sürecini zorlaştırmıştır. Bu süreçte odak figür, kendini içine dönerek duygularını anlamlandırmaya çalışmıştır: *“Hayatımda ilk kez... Korkuyorum. Aklımın beni terk etmesinden, tamamen*

kopmaktan...” (Gülsoy, 137) Alıntıda da görüldüğü üzere odak figür, bu süreçte ne yapacağını bilememekte, taşıdığı sorumluluktan dolayı gücünü yitirmekten korkmaktadır.

Yazar, odak figürün yaşadığı iç çatışmayı iç monolog tekniği üzerinden okuyucuya aktarmıştır. Bu bölümlerde dikkati çeken özellik, odak figürün plansız, çağrışımsal düşünceleridir. Bu özelliğiyle bilinç akışına yaklaşan monolog, odak figürün hissettiği çaresizliğin ve korkunun da göstergesidir. “*Yatağında yatmakta olan Serap’a baktığında gördüğü Serap mıydı, yoksa onun bedeni miydi? Zihin denilen şey sadece bir durumdan ibaretse şu anda Serap bitki durumunda mı sayılırdı? Peki ya ruhu? Sahi Serap’ın ruhu var mıydı? Ya da herhangi bir insanın ruhu?*” (Gülsoy, 94) Odak figürün iç çatışma yaşamasına neden olan en önemli unsur, sahip olduğu sorumluluk duygusudur. Taşıdığı sorumluluktan dolayı hiçbir şekilde umudunu yitirmemek ve güçlü olmak zorunda olan Cem, bunun için kendini zorlamaktadır.

Yazarın, odak figürün duygu durumunu ve yaşadığı iç çatışmayı okuyucuya aktarmak için hayali olarak gerçekleştirilen diyaloglara yer vermiştir. Bu diyalog, Cem ve Serap arasında geçmektedir. İlk bakışta yalnızlığın bir sonucu gibi görünse de derinlemesine incelendiğinde bu tekniğin Cem’in iç çatışmasını vermek için kullanıldığı görülmektedir. Sözde Serap’la olan konuşmalar sırasında ona olan hisleri hakkında kendisiyle tartışmaktadır çünkü beraber ne kadar mutlu olduklarının iddia etmesine rağmen bunun nasıl olduğunu açıklayamamıştır. Serap’la ilişkisine olan inancını kanıtlayamaması onun duygularından şüphe etmesine neden olmuştur: “*Ama seninle çok mutluydum ben... Nasıl anlıyorsun? Neydi mutluluk dediğin şey?... Değil miydik? Tamam anlat işte. Nasıl mutluyduk, anlat. ... Susuyorsun. Biz de tüm bize benzeyen çiftler gibi belli bir süre sonra ilişkiyi tüketmiştik Cem.*” (Gülsoy, 73) Bu hayali diyaloglarla birlikte kendini tanımaya ve duygularını anlamlandırmaya başlamıştır.

Odak figür, duygularını anlamlandırmaya çalıştığı bu süreçte Serap’la olan ilişkisini gözden geçirmiş, onunla bir aile olup olmadıklarını sorgulamıştır. Kaza öncesinde Serap’ın başka bir erkekten etkilendiğini söylemesi ve çocukları olmadığı için her hangi bir kan bağı olmadığını düşünmesi onun yaşamını planlamasında etkili olmuştur: “*Ne yapabilirim ki... Serap’ın durumu ortada. Ben de böyle sürükleniyorum.*” (Gülsoy, 114) Başkalarına karşı duygusal hisler beslemiş olan, çocuksuz olmaları dolayısıyla aile sayılmayan çiftten geriye kalan Cem için, Serap’a bağlı kalıp farklı bir bakım çözümü bulup bulmamak oldukça kafa karıştırıcı bir sorun haline gelmiştir.

Odak figürün yaşadığı bu iç çatışma, sonrasında durumu kabullenmeyi getirmiştir. Bir yandan bilimsel açıdan Serap'ın uyanma ihtimalinin her zaman olduğunu bir yandan da kendini kandırmaması gerektiğini, uyanma ihtimalinin yok denecek kadar az olduğunu düşünen Cem için çatışma, doğruları görebilmek için ve olası olumsuzluklara hazır olmak için olumlu bir süreçtir: *“Boşuna bekliyorsun Cem. O yaşatmaya çalıştığın Serap değil artık, bir zamanlar Serap'a ev sahipliği yapmış boş bir kabuk şimdi... Serap'a yerleştim. Saçmalama Cem!... Serap'ın gelmeyeceğini biliyorsun. Yoksa ruhlara mı inanıyorsun? Hayır nöronlara inanıyorum.”* (Gülsoy, 63) Çatışma olgusu, gerçekleri görmeye başlayan Cem'i kabullenme evresine yaklaştırmıştır.

Yapıtta odak figürün duygu durumu mutsuzluk çerçevesinde ele alınmıştır. Yaşadığı sorumluluktan dolayı yaşamdan soyutlanan ve yalnız kalan odak figür, bundan dolayı mutsuzluk duymuş ve bir arayış içerisine girmiştir. Bu süreçte iç çatışma yaşamış, duygularını anlamlandırmaya çalışmıştır.

III. BİREYİN İÇİNDE BULUNDUĞU DUYGU DURUMUNDAN UZAKLAŞMA

YOLLARI

Yapıtta hâkim olan mutsuzluk duygusunun sonlara doğru yerini kabullenmeye bıraktığı görülür. Sorguladıkça ve düşündükçe alışma sürecine giren Cem, içinde bulunduğu açmazın farkına varmış ve bundan kurtulmaya çalışmıştır. Yazar, Cem'in öze dönüşünü ve duygularını anlamlandırmasını sağlayan bir olay olarak onun Serap ile yaptığı konuşmalar aracılığıyla okuyucuya yansıtmıştır. Bu hayali konuşmalarla onun gerçeklerle yüzleşmesini ve içinde bulunduğu durumu kabullenmesini sağlamıştır.

III.I. HAYALE SİĞİNMA

Hayal, yapıtta iki farklı açıdan önemli yer tutmaktadır. Yazar, bu konuşmalar üzerinden Cem'in duygu durumundaki değişimi okuyucuya aktarmıştır. Aynı zamanda hayale sığınmak, yalnızlıktan sıyrılma yoludur ve odak figürün içinde bulunduğu duygu durumundan uzaklaşmasını sağlamaktadır.

Odak figür için yaşama normal bir şekilde devam etmenin ilk adımı Serap'la konuşmaktır. *“Serap'la sohbet ediyordu. Planlanmış bir kür olarak değil, Cem, Serap'ı gerçekten yaşatmaya çalışıyordu.”* (Gülsoy, 39) Bu iletişim sırasında aslında konuştuğunu duyduğu, cevaplar aldığı kişi Serap değil, kendisidir. Bu konuşmaların Cem'i rahatlatmasının nedeni

aslında kendi kafasındaki sorulara cevap buluyor olmasıdır. Bazen kendine itiraf edemediklerini bazen de kabullenmesi gereken gerçekleri düşünmüş ve bunları Serap’la iletişim aracılığıyla ama aslında kendi kendine çözmeye çalışmıştır.

Odak figürün hayale sığınması, Serap’ın iyileşeceğine dair umut taşıdığına göstergesidir: *“Son geldiğinde Merve’yi şaşırtan...tüm odalara yayılan müziğin yüksekliği ve yoğun yemek kokusuydu...sarımsak, zeytinyağı, balık kokuları eve başka bir hava veriyordu. Yaşanan bir yer. Bir yuva. Serap birazdan gerinerek uyanacak ve Cem’in yaptıklarına hayranlıkla bakacaktı.”* (Gülsoy, 21) Cem’in Serap’ın uyanıp hiçbir şey olmamış gibi davranmasını hayal etmesi yapıtta birkaç kez tekrarlanmıştır. Bu durum, odak figürün hayale sığınarak yaşama tutunmaya çalıştığına kanıttır.

Hayatına eskisi gibi devam etmeye çalışmanın dışında hayale sığınma evresi, yapıtta birçok evrede görüldüğü gibi peşinden hem olumsuz hem de olumlu duyguları getirmiştir. Odak figür hayal kuruyor olsa bile aklından sorgulayıcı düşüncelerin çıkmadığı görülür. Serap’la olan hayali konuşmaları sırasında kendini, o ana kadar attığı adımları, hayatına nasıl yön verdiğini sorgulamaya başlamıştır. Bu konuşmalar sırasında kendini sorgulama süreci genellikle işi hakkındadır. Gençken ne istediğini tam olarak bilemediğini ve seçtiği mesleğin aslında kendine uymadığını fark etmiştir. Serap’la konuşmak aslında onun kendi kendine kabullenemediği şeyleri belki düşünmekten bile korktuğu düşünceleri sonunda kabullenmesini sağlamıştır: *“Zahmet etme Cem, ben senin yerine konuşurum. Ben zaten senin yerine konuşuyorum. Söylemek isteyip de söyleyemediklerini, yaşamak isteyip de yaşayamadıklarını, hatırlamak isteyip de beceremediğin şeyleri benim ağzımdan dinliyorsun. Bu seni rahatlatıyor. Eh, en azından benim de şu yattığım yerden sana bir yararım dokunuyor, sağlığımda dokunmadığı kadar.”* (Gülsoy, 85)

Odak figürün hayallerinde olumlu bir yaşam kurması, onu yaşama bağlayan bir araç olarak yapıtta yer almaktadır. Serap’ın iyileştğini ve eski günlerine döndüğünü hayal ederek içindeki umudu canlı tutmaya ve güçlü olmaya çalışmaktadır. *“O halde iyi şeyler düşünmeliydi. Serap’ın yüzünü canlandırdı zihninde. Gülümsemek geldi içinden. O kadar bitkindi ki değil gülümsemek kılını bile oynatacak hali yoktu. Sadece düşünmek... Sadece Serap’ı düşünmek. İlk bir mayıs güneşi gibi içine dolması... Serap’ın. Sarı, turuncu, açık yeşil, soluk mavi... Serap’ın renkleri. Aralarda keskin ince kırmızılar... Parlak... Onun sesini zihninde canlandırmak için çabalıyordu.”* (Gülsoy, 52) Alıntıda bilinç akışı tekniğiyle verilen hayallerin esenlikli havası odak figürün taşıdığı umudun kanıtı niteliğindedir.

III.II. ARAYIŞ

Yapıt, odak figürün eşinin geçirdiği kazadan sonraki duygu değişimi üzerine kuruludur. Bu süreçte odak figür kabullenme evresine ulaşana kadar birtakım aşamalardan geçmiştir. Bu sürecin bir parçası olan “arayış” evresi, aslında tüm yapıtı kapsayan hayale sığınma evresiyle bağlantılı olarak ilerlediği görülmektedir. Odak figür, bulunduğu durumdan, olumsuz duygulardan sıyrılmak için arayış içerisindedir.

Odak figür kendini yalnız hissettiği için başka insanlara gereksinim duymaktadır. Serap’ın bakımına verdiği önem dolayısıyla hep evde kalıp onu yalnız bırakmamasının sonucunda yaşadığı yalnızlık, arkadaşlık edecek bir insan arayışını beraberinde getirmiştir. “Öncesinde” yanında olan insanları özellikle Serap’ın en yakın arkadaşı olan Gamze’yi, meslek hayatından tanıdığı Aslı’yı ve Elmas Ağabeyi, yanında tutmaya çalışmıştır: *“Bilemiyorum. Kendimi çok yalnız ve çaresiz hissediyorum.” (Gülsoy, 138)*

Yapıt boyunca dikkat çeken yaşam ile ölüm çatışmasının çözümlenmesi, odak figürün sorgulamalarının doğurduğu arayışla başlamıştır: *“Hayırlısıyla toprağın altına girdiğimde sen de bu mezar evden dışarı çıkacaksın. Bir süre sonra normal bir yaşam kuracaksın.” (Gülsoy, 138)* Serap’la yani “kendisi”yle yaptığı konuşmalar sırasında yıllardır aynı süren yaşantısını sorgulaması, yalnızlığını ve çektiği zorluğu dile getirmesi, içten içe bir arayış içinde olduğunun göstergesidir. *“Biliyorum. Arada sırada beni Fidan’a bırakıp dışarı çıkmayı planlıyorsun. Ama bu yeterli değil Cem. Artık bensiz bir hayat kurmalısın.” (Gülsoy, 156)* Yaşamını gözden geçiren ve değiştirme kararı alan Cem, geleceği için sorgulama ve arayış içine girmiştir.

III.III. KABULLENME

Sevgilinin Geciken Ölümü yapıtında odak figürün yalnız ve mutsuz duygu durumundan sıyrılmaya sürecindeki son nokta gerçeği kabullenmedir. Cem, kazadan sonraki süreçte Serapla yaptığı hayali konuşmalar ve geçmişi hatırlatan anılarla kendini daha iyi tanımış, duygularındaki belirsizliği sona erdirmiştir.

Cem’in duygu durumu zaman zaman gerçekleri görememesine ve kendini yok saymasına neden olsa da zamanla üstlendiği sorumluluğun ona zarar verdiğinin farkına varmıştır. *“Basit bir delilik sadece. Hep söylüyorum Cem, uyarmaya çalışıyorum. Bu yaptığın doğru değil.”*

(Gülsoy, 156) Mutlu olmak için Serap olmadan bir yaşam kurması gerektiğini düşünmeye başlaması gerçeği kabul ettiğinin göstergesidir: “*Biliyorum. Arada sırada beni Fidan’a bırakıp dışarı çıkmayı planlıyorsun. Ama bu yeterli değil Cem. Artık bensiz bir hayat kurmalısın. Benim bir mummyada farkım yok, görmüyor musun?*” **(Gülsoy, 156)** Kendine yeni bir yaşam kurması gerektiğini düşünmeye başlamasıyla birlikte hayale sığınmayı bırakmış, hayali konuşmalarını sona erdirmiştir. Bu konuşmaların kendini tanıma ve duygularını anlamlandırma sürecinin bir parçası olduğu düşünülürse konuşmaların hayali olduğunu fark etmesi duygularından ve ne istediğinden emin olduğunu göstermektedir: “*Birisi bir başkasını bu kadar çok düşünürse onu hiç yoktan yaratmaz mı?*” **(Gülsoy, 205)** Alıntıda da görüldüğü üzere odak figür, eski yaşamına dönmek için çaba vermiş, ancak bu başarısızlıkla sonuçlanınca gerçeği kabul etmiştir. Ancak bu zaman içerisinde duygularını gözden geçirmesi ve geçmişte yaşadıklarını değerlendirmesiyle birlikte yaşadığı iç çatışma da sona ermiştir.

IV. SONUÇ

Bu çalışmada, Murat Gülsoy’un *Sevgilinin Geciken Ölümü* adlı yapıtında bireyin iç dünyasının nasıl ele alındığı incelenmiştir. Odak figürün eşi Serap’ın geçirdiği kazayla birlikte bitkisel hayata girmesi sonucunda değişen yaşamı, iç dünyasına yansımaları bağlamında değerlendirilmiştir.

Yapıt, “Öncesinde” ve “Berzah” olarak iki bölümden oluşması odak figürün yaşam algısındaki ve duygu durumundaki değişimin değerlendirilmesinde etkili olmuştur. “Öncesinde” eşiyle oldukça mutlu bir yaşam süren odak figür, kaza sonrasında kendini yaşamdan soyutlamış, tüm zamanını eşi Serap’a adamıştır. Serap’ın sorumluluğunu taşımanın ve yaşamını değiştirmenin yarattığı mutsuzluk bu süreçte ön plana çıkan en önemli duygudur. Bu duygudan sıyrılmak için bir yol arayan ancak kendini oldukça çaresiz hisseden odak figürün kendini tanıması ve yaşamını şekillendirme kararı alması hayale sığınmasıyla birlikte gerçekleşmiştir. Eşiyle hayali olarak gerçekleştirdiği konuşmalar, odak figürün duygularını dışa vurmasını ve yaşamını gözden geçirmesini sağlamıştır.

Yazar, odak figürün geçmiş yaşamını geriye dönüş tekniği aracılığıyla okuyucuya aktarmıştır. Kazadan sonrasında karşılaştırıldığında oldukça farklı koşullara sahip olduğu görülen geçmiş, odak figürün yaşadığı anda fark etmediği birçok olay ve durumu içinde barındırmaktadır. “Berzah” bölümünde kullanılan iç monologlarda odak figürün geçmiş yaşamını değerlendirerek kendine bir yol çizmeye çalıştığı görülmüştür. Yapıtın sonunda kendine yeni

bir yaşam oluşturma kararı almış, içinde bulunduğu mutsuzluk duygusundan sıyrılmayı başarmıştır.

Yapılan bu çalışmada, odak figürün duygu durumu değerlendirilirken yapıtın “Öncesinde” ve “Berzah” bölümleri karşıtlıklar bağlamında değerlendirilmiş, bu bölümlerde yer alan olay ve durumların odak figür üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda odak figürün sorumluluğun ve yalnızlığın yarattığı mutsuzluktan sıyrılmak için hayale sığındığı, yarattığı hayal dünyasında kendisini daha iyi tanıyarak yaşamını şekillendirme kararı aldığı görülmüştür.

V. KAYNAKÇA

Gülsoy, Murat. Sevgilinin Geciken Ölümü. İstanbul: Can Yayınları, 2011.